

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
beleidsagenda nieuwkomers	3741482		21 mei 2024

Geachte heer/mevrouw,

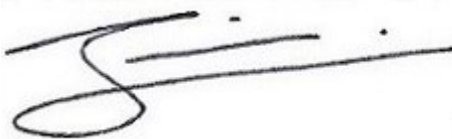
Hiermee informeren wij u dat wij de Beleidsagenda Nieuwkomers hebben vastgesteld.

De opvang van nieuwkomers (Asielzoekers, Statushouders, Oekraïners) gaat over alle aspecten van het leven: over de huisvesting, de realisatie en beheer van opvanglocaties, de toegang tot onderwijs, werk en zorg etc. Daarbij zijn verschillende beleidsvelden betrokken.

Met deze Beleidsagenda Nieuwkomers zetten wij onze integrale koers uit voor alle betrokken beleidsvelden bij het opvangen van nieuwkomers en om tijdig te kunnen anticiperen op veranderingen in de gemeentelijke opvangtaak.

U bent uitgenodigd voor een werkbezoek aan de gemeentelijke opvanglocatie aan de Hazenweg, waarbij gelegenheid is om in gesprek te gaan over de beleidsagenda en de relatie met de ervaringen en uitdagingen na twee jaar gemeentelijke opvang. Het bezoek staat gepland op 23 mei 2024 van 19.30 tot 21.30 uur. Wij zien ernaar uit u daar te treffen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

BELEIDSAGENDA NIEUWKOMERS HENGELO

21 mei 2024

Inhoud

1.	Aanleiding en opzet	2
1.1.	Meer regie op de opvangproblematiek	2
1.2.	Het stuur in handen krijgen	2
1.3.	Opzet	2
2.	Nieuwkomers, over wie hebben we het?	3
3.	Kader voor de koers	5
3.1.	Trends en prognoses	5
3.2.	Landelijke beleid en politiek	6
3.3.	Gemeentelijk beleidsvelden	7
4.	Koers voor de beleidsagenda	8
4.1.	Uitgangspunten voor de koers	8
4.2.	De aanpak en agenda integraal samengevat	9
5.	Agenda per beleidsveld	11
	TOELICHTING MATRIX BELEIDSVELDEN	11
1.	WONEN / OPVANG	12
2.	INBURGERING	13
3.	ORGANISATIE FACILITAIR	14
4.	ONDERWIJS EN VOORSCHOOLSE EDUCATIE	15
5.	WERK EN INKOMEN	16
6.	SOCIAAL DOMEIN / Wmo	17
7.	GEZONDHEIDZORG EN JEUGDZORG	18
8.	COMMUNICATIE	19
9.	FINANCIËEL	20
6.	Organisatie van de agenda	21

1. Aanleiding en opzet

1.1. Meer regie op de opvangproblematiek

Een van de grote landelijke thema's op dit moment is de opvangproblematiek. Het aantal vluchtelingen uit Oekraïne en asielzoekers uit andere landen neemt toe, steeds meer mensen ontvangen een verblijfsstatus en door een gebrek aan woonruimte stagneert de doorstroom uit (COA-)opvanglocaties naar andere voorzieningen. De grilligheid van wereldwijde migratiestromen en het verloop van opschaling van de landelijke opvangcapaciteit maken de duur van de huidige opvangcrisis en het perspectief voor de jaren daarna onzeker. Maar dat de opgave fors en voorlopig niet eindig is, zoveel is duidelijk.

Op gemeenten wordt dan ook een steeds groter beroep gedaan om vluchtelingen op te vangen, al dan niet binnen een wettelijk kader. Het is verstandig erop voorbereid te zijn, dat opvangen een reguliere gemeentelijke taak wordt, die in periodes beperkt is, en op andere momenten piekt. Het opnemen van nieuwe (tijdelijke) bewoners gaat verder dan enkel de fysieke opvang. Het wordt zichtbaar in de stad en de wijken, heeft gevolgen voor voorzieningen en wordt merkbaar in de gemeentelijke organisatie en het werk binnen de verschillende domeinen en overstijgende opgaven. Het vraagt samenwerking met verschillende externe partijen binnen de gemeente en daarbuiten en veronderstelt goed aangesloten te zijn op relevante (voorgenomen) ontwikkelingen op regionaal en landelijk niveau.

Deze beleidsagenda is opgesteld om hierop te kunnen anticiperen en acteren.

1.2. Het stuur in handen krijgen

De opvang van nieuwkomers in Hengelo wordt sterk bepaald vanuit het Rijksbeleid door de taakstellingen, regelgeving en financieringsregelingen die het Rijk voor de gemeenten bepaalt. Het managen van de opvangcrisis op rijksniveau leidt tot veelal kortetermijnmaatregelen. Men komt, ook gezien de demissionaire status van het kabinet en de politiek bestuurlijke impasse op dit onderwerp, niet toe aan de uitwerking en uitvoering van een meerjarenperspectief.

Het gevolg hiervan zien we terug in de gemeentelijke werkwijze: projecten worden veelal ad hoc opgepakt waardoor we het risico lopen dat de dagelijkse waan leidend is in de keuzes die we maken.

Met deze beleidsagenda maken we keuzes op basis van een aantal uitgangspunten, om zo meer het stuur in handen te krijgen. Dit meerjarenperspectief maakt duidelijk hoe de verschillende activiteiten op uiteenlopende beleidsterreinen passen binnen een bredere opgave.

1.3. Opzet

Bij de opvang van nieuwkomers zijn verschillende beleidsvelden betrokken. Omdat het gaat over alle aspecten van het leven; van een plek om te wonen tot de toegang tot onderwijs, werk en zorg. Die grote diversiteit en dynamiek aan regelingen en activiteiten kunnen we niet vatten in één beleidsnota. We hebben daarom gekozen voor een agenda, waarmee we een koers met de belangrijkste uitgangspunten opnemen die we in alle beleidsvelden kunnen hanteren.

We hebben een agenda opgesteld voor de belangrijkste uitdagingen of opgaven die we per (beleids)terrein zien. Die opgaven zijn ingegeven door:

- verandering in rijksregelgeving/ bekostiging of een nieuwe gemeentelijke taak;
- de koers die we met deze agenda hebben uitgezet waarmee we een integrale en structurele invulling geven aan de opgave (zie 'onze koers voor nieuwkomers') en;
- bestaande knelpunten en/of kansen die om actie vragen.

Met de agenda geven we nieuwkomers een structurele plek in het beleid van de betrokken beleidsvelden en leggen we de basis voor de afstemming hierover tussen de beleidsvelden en de betrokken partijen in het veld.

De uitvoering van deze agenda wordt grotendeels opgepakt door de betrokken beleidsvelden binnen de eigen beleidscyclus of het nieuwe beleid dat wordt ontwikkeld (zoals de Transformatieopgave). De meeste opgaven zullen zo passen binnen het bestaande beleid en uitvoering. De uitvoering van de agenda wordt gemonitord en tweejaarlijks geactualiseerd.

De financiering van de uitvoering van de beleidsagenda wordt in de begrotingscyclus geregeld. Dat biedt de ruimte om de financiering jaarlijks bij te sturen als dat nodig om de koers uit deze beleidsagenda uit te voeren. Daarbij is van belang dat het om een dynamische opgave gaat waarbij de op te vangen aantallen nieuwkomer kunnen fluctueren / onzeker zijn en dat nog onzeker is welke compensatie we de komende jaren vanuit het Rijk kunnen verwachten.

2. Nieuwkomers, over wie hebben we het?

De nieuwkomers in Hengelo zijn een heterogene groep van personen met verschillende achtergronden, talenten en levensverhalen. Wat ze gemeen hebben is een vlucht uit het land van herkomst en de wens voor een al dan niet permanente vestiging in Nederland. Eenmaal in Hengelo krijgen zij te maken met bekende uitdagingen, zoals het leren van een nieuwe taal, het omgaan met soms afwijkende normen en waarden en het aanleren van vaardigheden om zich in de nieuwe omgeving op eigen kracht te handhaven. Een eventueel terugkeer-perspectief hangt sterk samen met de ontwikkelingen in het land van herkomst en neemt vaak af naarmate het verblijf langer duurt.

Afhankelijk van het land van herkomst en de fase in de asielprocedure ligt de verantwoordelijkheid voor de opvang en begeleiding bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) of bij de gemeente. De drie groepen nieuwkomers die we onderscheiden hebben verschillende rechten en plichten als het gaat om voorzieningen, onderwijs en werk. Ook de financiering die gemeenten vanuit het rijk ontvangen verschilt per groep.

Oekraïense vluchtelingen

Vluchtelingen uit Oekraïne vallen onder de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben op basis daarvan recht op bescherming in Nederland. Anders dan voor asielzoekers geldt dat vluchtelingen uit Oekraïne zich vrij mogen vestigen in Nederland en recht hebben op opvang, leefgeld, onderwijs en zorg. Ook mogen zij direct arbeid in loondienst verrichten.

Er is inmiddels een Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne in ontwikkeling waarmee de opvang van Oekraïense vluchtelingen niet meer uitsluitend als een crisis- en veiligheidsvraagstuk wordt benaderd, maar als een tijdelijke wettelijke taak van gemeenten.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de opvanglocaties van Oekraïense vluchtelingen en verstrekken onderdak, voedsel en advies. Gemeenten ontvangen per opgevangen vluchteling een bijdrage uit de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Vluchtelingen uit Oekraïne komen in aanmerking voor jeugdzorg en voor maatwerkvoorzieningen uit de Wmo als het college dat bepaalt. De zorg voor Oekraïners wordt vergoed via de Regeling Medische Zorg Oekraïne (RMO). De RTB eindigt op 4 maart 2025. Nog onduidelijk is hoe de juridische basis van het verblijf van Oekraïense vluchtelingen er daarna uitziet.

Asielzoekers

Bij asielzoekers moet nog worden vastgesteld of zij recht hebben op asiel (bescherming) in Nederland. Dit gebeurt in Ter Apel. Totdat dit is vastgesteld hebben zij recht op onder andere opvang en medische zorg. Na zes maanden in de procedure mogen asielzoekers onder voorwaarden werken.

Het COA financiert het verblijf van asielzoekers in een AZC. Asielzoekers krijgen hier maaltijden, onderdak, begeleiding en toegang tot medische zorg. Asielzoekers met een grote kans op een vergunning beginnen met voorinburgering. Maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg wordt voor asielzoekers van alle leeftijden vergoed vanuit de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA). Het gaat om zorg die regulier valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Wet langdurige zorg (Wlz). De gemeente is verantwoordelijk voor de jeugdzorg.

Om te ondersteunen in de opvangcrisis worden asielzoekers ook opgevangen door gemeenten in tijdelijke locaties. Gemeenten organiseren en beheren deze tijdelijke noodopvang (NO) of crisishulpopvang(CNO)-locaties, in afstemming met het COA. Hoe de precieze rolverdeling tussen COA en gemeente eruit ziet is afhankelijk van de (maat)werkafspraken die worden gemaakt tussen beiden.

Statushouders

Een statushouder is een asielzoeker die de asielprocedure met een positieve uitkomst heeft doorlopen en (voorlopig) mag blijven in Nederland. Iedere gemeente in Nederland krijgt op basis van inwoneraantallen een taakstelling om statushouders op te nemen en te huisvesten. De toewijzing van statushouders aan de gemeente gebeurt door het COA.

Iedere statushouder moet inburgeren met als doel zo snel mogelijk de Nederlandse taal leren op het voor hen hoogst haalbare niveau én volwaardig mee kunnen doen aan de Nederlandse samenleving, het liefst door middel van betaald werk.

Sinds de nieuwe wet inburgering WI2021 heeft de gemeente de regie over het inburgeringstraject en begeleidt en ondersteunt de statushouders. Het traject begint met een brede intake om een persoonlijk plan te maken welke leerroute wordt gevolgd en hoe de route naar werk eruitziet. Daarnaast volgt de statushouder een training waarin de Nederlandse kernwaarden worden uitgelegd. In de MAP training (Module arbeidsmarkt en Participatie) wordt gekeken naar competenties en kansen op de arbeidsmarkt. Door de inzet op deze verschillende onderdelen kunnen statushouders sneller deelnemen aan de samenleving en hebben zij betere kansen op de arbeidsmarkt.

Wat zijn de aantallen in Hengelo (2024)*:

Jaarlijkse komen er, afhankelijk van de landelijke instroom, tussen de 150 en 175 statushouders naar Hengelo

375 Oekraïners kunnen worden gehuisvest in de gemeentelijke vluchtelingenopvang aan de Hazenweg.

250 Asielzoekers wonen in de permanente COA-opvanglocatie aan de Havezatelaan, 100 tijdelijk in de gemeentelijke vluchtelingenopvang aan de Hazenweg en 120 bij Van der Valk.

*stand van zaken mei 2024, aantallen fluctueren.

3. Kader voor de koers

3.1. Trends en prognoses

Asielzoekers en statushouders

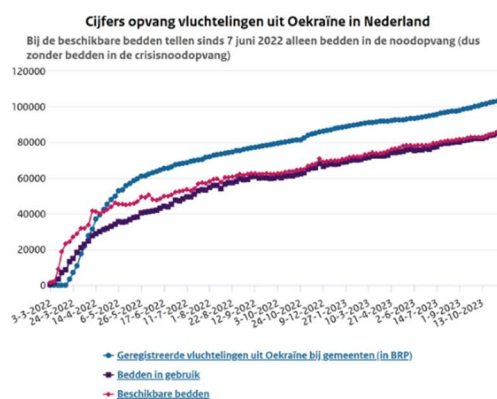
Het aantal asielzoekers dat instroomt in Nederland fluctueert sterk en hangt sterk af van de geopolitieke situatie in de wereld. Zo is de oorlog in Syrië terug te zien in de piek in 2015.

Als we naar de middellange termijn kijken (2024 en 2025) zien we in de meerjarenprognose van het kabinet vooralsnog geen daling van de instroom, eerder zelfs een stijging. Onrust in landen op en buiten het Europese continent veroorzaken een hoge verwachte asielinstroom.

Oekraïense vluchtelingen

Na de eerste instroom van vluchtelingen uit de Oekraïne in 2022 zien we dat het aantal ook in 2023 nog steeds groeide. Hun vooruitzichten op een snelle terugkeer zijn onzeker door aanhoudend geweld, gevechten, onveiligheid, verwoesting en bezetting van hun woonplaatsen (vgl VN Vluchtelingenorganisatie UNHCR).

Knellend tekort aan capaciteit

De opvangcrisis in Nederland wordt niet alleen veroorzaakt door een toename van het aantal ontheemden; dat aantal is in het verleden wel eens hoger geweest. De crisis is ontstaan door een combinatie van factoren als het langjarig treffen van korte termijn opvangmaatregelen, tekorten aan capaciteit in de maatschappij op allerlei vlak (wonen, zorg, kinderopvang, onderwijsvoorzieningen etc), achterstanden bij IND. Deze opvangcrisis is niet op korte termijn opgelost. Het woningtekort bv. neemt pas substantieel af vanaf 2030. Het tekort op de arbeidsmarkt blijft een onderwerp om rekening mee te houden, zeker omdat dit door de vergrijzing zelfs verder zal toenemen.

Figuur 1 Prognose woningbouw en woningtekort Nederland 2023 – 2038

3.2. Landelijke beleid en politiek

Rijksbeleid opvang vluchtelingen

Het Rijk werkt aan een stabiel en wendbaar opvangstelsel:

- Onder meer door het aanhouden van de zogeheten «vaste voorraad» – locaties beschikbaar voor vijf jaar of langer – daarmee moeten schommelingen in instroom en bezetting in de toekomst kunnen worden opgevangen (Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen (Rijk/ COA)).
- Daarnaast wordt er naar gestreefd om asielzoekers te plaatsen in of in de nabijheid van hun uiteindelijke woongemeente, zodat zij vroegtijdig een start kunnen maken met inburgeren in de gemeente waar ze als statushouder gaan wonen (Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen).
- De wens van veel gemeenten is om kleinere opvanglocaties te realiseren, omdat deze beter passen bij de aard en schaal van de gemeente en helpt draagvlak te verkrijgen en behouden. Het COA wil daarin mee, onder voorwaarden gericht op doelmatigheid.

Spreidingswet

In het kader van de spreidingswet hebben alle gemeenten de wettelijke taak om een bijdrage te leveren door nieuwe asielopvang te realiseren of bestaande asielopvang te continueren. Hengelo heeft per 1 januari 2025 als taakstelling 415 plekken, waarvan 35 jongeren onder de 18 (Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen, AMV). Om gemeenten te stimuleren vrijwillig plekken aan te bieden zijn er verschillende uitkeringen. Deze uitkeringen zijn vrij te besteden, dus ook voor een ander doel dan de opvang van asielzoekers. In principe worden opvangvoorzieningen door of onder verantwoordelijkheid van het COA geëxploiteerd. Het wetsvoorstel maakt een uitzondering hierop mogelijk, zodat het college in overleg met het COA kan besluiten dat de exploitatie van een opvangvoorziening door of onder verantwoordelijkheid van de gemeente meer in de rede ligt. De randvoorwaarden hiervoor moeten nog worden uitgewerkt.

Vervroegd inburgeren

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering ingegaan. Deze wet geeft gemeenten de regie om nieuwkomers zo snel mogelijk mee te laten doen, het liefst via betaald werk. Dat gebeurt vanaf het moment dat een verblijfsvergunning is verleend in de gemeente. Veel statushouders verblijven echter lang in het azc, omdat er nog geen woning beschikbaar is. Daarom werken gemeenten en het COA steeds vaker samen om al in het AZC te starten met begeleiding in het kader van de inburgering.

Effect verkiezingsuitslag

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen lijken de opmaat te zijn voor een andere beleidskoers voor migratie en nieuwkomers. Wat dat precies gaat betekenen moet de formatie van een nieuw kabinet nog uitwijzen. De verwachting is dat het Rijksbeleid van de afgelopen jaren bijgestuurd wordt met de inzet op vermindering van het aantal nieuwkomers. Toch is het niet te verwachten dat dat binnen een paar jaar al zal leiden tot een kleiner aantal nieuwkomers. Het beleid zal uitgevoerd worden binnen de kaders van de grondwet en internationale verdragen en aanpassingen daarin kosten tijd. Daarnaast ligt de oorzaak van de opvangproblematiek meer in het tekort aan capaciteit van onder andere woningen en zorg dan in het aantal nieuwkomers. Dat maakt dat het een opgave blijft om voldoende capaciteit te vinden voor het opvangen van de instroom, zelfs als die lager wordt.

Regietafels asiel

Een goede regionale en provinciale samenwerking op het opvangdossier is helpend, zowel voor de uitvoering binnen onze regio als om een vuist te kunnen maken naar Den Haag indien nodig. Het is daarom belangrijk de Twentse Regietafel Asiel (TRA) en de Provinciale Regie Tafel (PRT) goed te benutten en eraan bij te dragen dat deze tafels ook een agenderende rol kunnen spelen. In elk geval is van belang dat de gemeente Hengelo op de verschillende thema's (denk aan onderwijs, zorg, overlast etc.) input levert en waar nodig ook een trekkende rol neemt, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

3.3. Gemeentelijk beleidsvelden

De thema's die spelen bij de opvangproblematiek van nieuwkomers zijn thema's die ook relevant zijn voor andere Hengelose bewoners. We hebben te maken met capaciteitsproblemen op het vlak van wonen, zorg (GGZ, huisarts- en tandartszorg), kinderopvang, onderwijsvoorzieningen en de maatschappelijke opvang etc. De beleidslijnen die wij in Hengelo breed inzetten voor de aanpak van deze thema's vormen dan ook de basis voor de kaders bij nieuwkomers. Waarbij we wel in het oog moeten houden dat de uitgangspositie van nieuwkomers lastiger is omdat bij aankomst in Hengelo alles nog geregeld moet worden: een dak boven het hoofd, leefgeld, toegang tot zorg, het leren van de taal, wegwijs raken in de Hengelose samenleving etc. Dat vraagt extra begeleiding bij de start.

Koers voor 2040

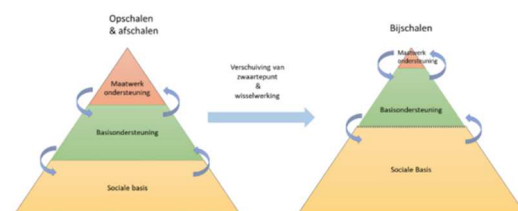
Hengelo wil haar internationale concurrentiepositie als stedelijke regio versterken en de groei van de (beroeps)bevolking stimuleren. Bij ongewijzigd beleid krimpt de beroepsbevolking immers als gevolg van vergrijzing. Groei van de beroepsbevolking is dus ook nodig om de bestaande economie te waarborgen. Nieuwkomers dragen bij aan het invullen van de groeiambitie van Hengelo en zijn mede een oplossing voor de tekorten op de arbeidsmarkt.

Bestuursopdracht Tijdelijk wonen

Het woningtekort is groot en dat wordt op twee manieren aangepakt: naast het grote aantal nieuwbouwwoningen dat in voorbereiding is in Hengelo wordt een flexibele schil van tijdelijk wonen gerealiseerd. Het gaat om snel te bouwen modulaire woningen of de transformatie van bestaand vastgoed. Deze tijdelijke woningen zijn snel beschikbaar voor woningzoekenden die op de woningmarkt willen starten of herstarten (jongeren, studenten, spoedzoekers (in scheiding), lange afstand werkers zoals expats en statushouders). Vanuit deze tijdelijke woning kunnen ze doorstromen naar een permanentere woning die past bij hun specifieke woonwensen.

Transformatie Sociaal Domein (Het Nieuw Hengelo's Model)

Door de grote (financiële) druk op de voorzieningen in het sociaal domein wordt het aanbod in het sociaal domein getransformeerd. Dit nieuwe Hengelo's model geeft ook aanknopingspunten om de ondersteuning van nieuwkomers opnieuw te bekijken. Bij de transformatie gaat het ten eerste om het normaliseren waarbij gewone problemen

worden opgelost in het normale, dagelijkse leven. Op problemen wordt niet meteen een etiket geplakt en wordt eerst hulp gezocht in de dagelijkse omgeving. Als tweede wordt ingezet op preventie: wat je voorkomt, hoeft je achteraf niet te herstellen. Preventie vermindert de behoefte aan zwaardere zorg. Dat scheelt niet alleen in de kosten, maar voor mensen zelf is het voorkomen van problemen natuurlijk ook veel prettiger. Het derde onderdeel is de Wijkgerichte aanpak: de gemeente dichterbij de Hengeloërs brengen. We willen meer gebruik maken van wat er in de wijk al is: van scholen en zwembaden tot wijkcentra en huisartsenpraktijken. We organiseren ondersteuning dicht bij huis, in een vertrouwde omgeving en in aansluiting op het gewone leven van de Hengeloër.

De wijze waarop de voorzieningen worden aanbesteed verandert. Onder het nieuw zakelijk partnerschap wordt een kleiner aantal organisaties gecontracteerd die we meer ruimte en verantwoordelijkheid geven om in de uitvoering hun eigen keuzes te maken. We gaan minder afrekenen op individuele trajecten, maar kijken meer naar het resultaat als geheel.

Binnen de transformatie naar normalisatie en preventie verdienen nieuwkomers bijzondere aandacht om deze te laten slagen.

Arbeidsmarkt

Voor het behoud en uitbouwen van de kwaliteit van leven in Hengelo wordt met de Talentopgave ingezet op het aantrekken en behouden van talent door te focussen op de sterke en onderscheidende kanten van Hengelo, zoals de groeiende aantrekkelijkheid van de stad en de groene technologische top regio. Dit doen we in samenwerking met Saxion en de Universiteit Twente.

Nieuwkomers vormen een nieuw arbeidspotentieel dat daaraan kan bijdragen. Andersom is het voor de nieuwkomer zelf ook van belang om zo snel mogelijk aan het werk te gaan: dit geeft een zinvolle dagbesteding ende grootste kans om te integreren en bij te dragen aan de maatschappij. Het bieden van ondersteuning aan statushouders bij het zoeken naar werk is voor de gemeente een belangrijk onderdeel van de inburgering.

4. Koers voor de beleidsagenda

We zetten met deze agenda de koers uit voor onze aanpak van de opgave voor nieuwkomers. Die bestaat uit drie onderdelen:

- 1) uitgangspunten die de basis vormen bij de keuzes die we maken;
- 2) een integrale doorkijk op de opgaven;
- 3) per domein een agenda met de specifieke opgave.

4.1. Uitgangspunten voor de koers

Deze uitgangspunten helpen om minder ad hoc en op basis van een langere termijn visie keuzes te maken. De uitgangspunten gebruiken we binnen de verschillende domeinen in de gemeente, in onze contacten met samenwerkingspartners en voor onze input in de regio en naar de provincie en het Rijk. Het geeft ons kaders voor de lobby omdat het Rijksbeleid de uiteindelijke gemeentelijke opgave, regelgeving en financiering zal bepalen.

I. Het is een structurele opgave

- De opvang van nieuwkomers blijft de komende 5 jaar gemiddeld op tenminste hetzelfde niveau. Elke 2 jaar herijken we het vooruitzicht voor weer een periode van 5 jaar.
- Het aanbod (opvangplekken, woningen, onderwijs, begeleiding naar werk etc.) richten we structureel in en we gaan capaciteitstekorten inlopen.

II. Actief in Hengelo

- Nieuwkomers dragen bij aan het invullen van de groeiambitie van Hengelo en zijn mede een oplossing voor de tekorten op de arbeidsmarkt.
- We investeren in nieuwkomers om ze de drempel naar participatie over te helpen, door taalonderwijs, wegwijs maken in de maatschappij en een cultuur sensitieve aanpak.

III. Investeren in inclusie

- We investeren in de opname in maatschappij van nieuwkomers, vanuit ieders relevant beleidsterrein/domein, zodat nieuwkomers een regulier onderdeel van het takenpakket worden.
- Een evenredige spreiding over de wijken is daarbij een aandachtspunt.
- We investeren in positieve gezondheid voor nieuwkomers: dat geldt ook voor nieuwkomers die tijdelijk in de opvang wonen, om de risico's voor ontsparingen met de bijbehorende maatschappelijke kosten te beperken.
- Na een opstartfase waarin voor nieuwkomers drempelverlagend voorzieningen kunnen worden aangeboden is de ambitie om daarna het aanbod te beperken tot het reguliere aanbod. Dit om onder alle Hengeloërs zo min mogelijk onderscheid te maken en aandacht te hebben voor mogelijk risico op vermindering draagvlak.

IV. Integrale en toekomstgerichte voorzieningen

- We realiseren woningen en voorzieningen voor nieuwkomers waar alle inwoners van Hengelo profijt van hebben en gebruiken voor nieuwkomers zo veel mogelijk de basisvoorzieningen.
- We investeren in kwaliteit van voorzieningen met een bredere inzetbaarheid op lange termijn.

V. Capaciteitstekort is een van de grootste uitdagingen

- Nieuwkomers lopen tegen capaciteitstekorten aan in onze maatschappij, net als de andere inwoners van Hengelo.
- We zoeken naar oplossingen met een flexibele schil en regelruimte om te experimenteren met alternatieve vormen van woonruimte (zoals tijdelijke modulaire woningen) en innovatieve zorgverlening (zoals mobiele huisartsen- en tandzorg) etc.

VI. Verantwoordelijkheid nemen als betrouwbare partner

- Hengelo pakt haar deel van de regionale opgave nieuwkomers voortvarend op in een goede relatie binnen de regio, met het COA en andere verantwoordelijke partijen in de keten.
- Hoe de inwoners van Hengelo de komst van nieuwkomers ervaren is van wezenlijk belang. We investeren in het verkrijgen en/of behouden van draagvlak onder de inwoners bij ontwikkeling van bestaande en eventueel nieuwe locaties of het nemen van maatregelen specifiek voor deze doelgroep.

4.2. De aanpak en agenda integraal samengevat

De opvang van nieuwkomers is al georganiseerd door de verschillende beleidsvelden/domeinen die daarin hun bijdrage leveren. Dat zetten we zo voort. Met deze agenda leggen we de focus op de opgaven die voortkomen uit de integrale koers die we hebben geformuleerd in het voorgaande hoofdstuk. Daarnaast agenderen we de aanpak van de knelpunten waar we nu tegenaan lopen. In dit hoofdstuk geven we een integrale samenvatting van die agenda. In het volgende hoofdstuk is dat verder ingevuld met een agenda per beleidsveld.

De opgave structureel onderdeel van de betrokken beleidsvelden

Met een vijfjarenprognose op hoofdlijnen geven we tweejaarlijks een beeld van de opgaven waar we voor staan. Dat geeft handvaten voor het meerjarig inplannen en sturen van de uitvoering van onze eigen inzet en onze vraag richting externe partners (o.a. onderwijs en gezondheidszorg).

Voor de komende vijf jaar moeten we rekening houden met:

- *een instroom van statushouders die op ongeveer hetzelfde niveau blijft als nu;*
- *het langjarig verblijf in Hengelo (van een deel) van de Oekraïners;*
- *Het ondersteunen van het COA bij de opgave om de huisvesting van asielzoekers structureel te organiseren (400 plekken voor tenminste 5 jaar).*

Het financieren van een structurele invulling kent wel beperkingen omdat een deel van de middelen eenmalig is en het Rijk nog geen doorzicht geeft in de meerjarige bijdrage voor onder andere de Oekraïners. Onder het kopje 'financiering' is dat verder uitgewerkt.

Vorbereid zijn op tussentijdse veranderingen in de opgaven

Ieder jaar maken we een inschatting van het aantal nieuwkomers, de leeftijdsopbouw en huishoudenssamenstelling. Dat is relevant voor passend aanbod en de uitvoering in de domeinen zoals inburgering, onderwijs, wonen en werk en inkomen.

Inspanning op de huisvestingsopgave

Er is een flinke inzet nodig op het terugbrengen van het huidige tekort aan huisvesting en de veranderopgave in het aanbod van de opvanglocaties. De instroom van statushouders willen we deels

opvangen in extra te realiseren woningaanbod. Het langere verblijf van de Oekraïense vluchtelingen vraagt om een structurelere en wellicht andere invulling van de opvang aan de Hazenweg. Voor het opvangen van asielzoekers moet met het COA een nieuwe locatie gevonden worden, omdat de opvang aan de Havezatelaan tijdelijk en eindig is.

Kwetsbare positie en kwaliteit van leven in opvanglocaties

De huisvesting op de grote opvanglocaties in Hengelo (Hazenweg en Havezatelaan) loopt goed, zowel voor de nieuwkomers als voor de buurt van deze locaties. Dergelijk grote locaties vragen - gezien het gebrek aan perspectief bij langdurig verblijf, persoonlijke ervaringen in het land van herkomst en de collectieve huisvestingssituatie - om een goede beheerstructuur op de locatie.

Daarnaast is van belang dat we investeren in preventie (positieve gezondheid) en (crisis)-ondersteuning als dat nodig is. Ook voor nieuwkomers die vooralsnog tijdelijk in de gemeente wonen, zoals asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen in de gemeentelijke opvang. Zo beperken we het risico op escalatie (met de bijbehorende maatschappelijke kosten). Van belang is op tijd en met de betrokken in- en externe partners (ggz, maatschappelijke opvang, beheer en handhaving) tijdig en effectief te kunnen opschalen in geval van crisis. We nemen initiatief om afspraken te maken met betrokken partners over structurele samenwerking en het prioriteren van de inzet bij opvanglocaties.

Capaciteitstekort inventief oplossen en het potentieel van nieuwkomers benutten

Het capaciteitsprobleem speelt landelijk op de woningmarkt en de arbeidsmarkt en zal de komende jaren zelfs toenemen. We zoeken naar oplossingen met een flexibele schil, regelruimte en het beter benutten van het potentieel van de nieuwkomers en experimenteren met alternatieve vormen van wonen, ondersteuning, onderwijs en zorg. We jagen innovatieve oplossingen aan met de partners in het regionale veld.

Extra opstapje organiseren om aan de slag te gaan en onze basisvoorzieningen te gebruiken

We realiseren woningen en voorzieningen voor nieuwkomers waar alle inwoners van Hengelo wat aan hebben en andersom gebruiken we voor nieuwkomers zo veel mogelijk de bestaande basisvoorzieningen. We willen onbenut arbeidspotentieel gebruiken en talent binden. Of dat nu structureel is (statushouder), tijdelijk (opvang bij het COA), of nog onzeker (vluchtelingen Oekraïne). Om nieuwkomers goed mee te laten draaien is een extra investering nodig door taalonderwijs, door hen wegwijs te maken in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Dat gebeurt nu ook al bij de inburgering, maar als we knelpunten ervaren willen we daarop gericht extra kunnen inzetten. Soms gaat het om speciale programma's (o.a. begeleiding naar ander werk, wegwijs in het vervoer voor leerlingen). Soms ook 'gewoon' om extra aandacht voor culturele verschillen, die maken dat voor nieuwkomers bepaalde aspecten van het leven in Hengelo niet vanzelfsprekend zijn. Het is daarom belangrijk cultuursensitief werken mee te nemen in het aanbod in de verschillende domeinen van de gemeente en ook bij de andere partijen zoals zorgaanbieders, woningaanbieders en werkgevers.

Financiering

De financiering van de beleidsagenda nieuwkomers komt uit de middelen die we jaarlijks ontvangen voor de opvang van vluchtelingen, de inburgering van statushouders en de extra middelen die we voor onder andere onderwijs en zorg voor deze groep ontvangen. Meerjarig ontbreekt zekerheid over deze bijdragen van het Rijk. De afgelopen periode zijn de incidentele overschotten grotendeels gereserveerd in een Reserve Vluchtelingen. In de begrotingscyclus rapporteren we over de (financiële) voortgang en volgen eventuele voorstellen voor de inzet van de reserve.

In de onderstaande agenda is per beleidsveld onder meer opgenomen welke aandachtspunten bij de bekostiging we voorzien. Per beleidsveld is nadere uitwerking nodig om in verder kaart te brengen welke acties nodig zijn en wat daarvan de financiële consequenties zijn. Bij de zomernota stellen we voor hiervoor een stelpost te reserveren van €150.000 voor 2024 en €250.000 voor 2025.

5. Agenda per beleidsveld

Per beleidsveld is de huidige situatie per doelgroep nieuwkomers in beeld gebracht. Daarbij is voor elk veld het lange termijn doel opgenomen, uitgaande van de koers uit deze beleidsagenda. Dat is vertaald naar de uitvoering waarbij we waar mogelijk onderscheid maken in de knelpunten die we op korte termijn, binnen een jaar, aanpakken en de aandachtspunten voor de komende jaren. Waar mogelijk is aangegeven welke aandachtspunten bij de bekostiging we al voorzien. In de begrotingscyclus wordt dit uitgewerkt en actueel gehouden.

Dit is een dynamische agenda die afhankelijk van de ontwikkelingen rond de instroom van nieuwkomers tussentijds wordt aangepast. We onderscheiden daarbij de volgende beleidsvelden:

1. WONEN / OPVANG
2. INBURGERING
3. ORGANISATIE en FACILITAIR
4. ONDERWIJS EN VOORSCHOOLSE EDUCATIE
5. WERK EN INKOMEN
6. SOCIAAL DOMEIN / Wmo
7. GEZONDHEIDZORG EN JEUGDZORG
8. COMMUNICATIE
9. FINANCIËEL

TOELICHTING MATRIX BELEIDSVELDEN			
	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
	Voor ieder van de drie doelgroepen invullen wat er binnen het beleidsveld speelt of gaat spelen.		
Situatie	Wat is onze wettelijke rol? Wat pakken we daarnaast op? Indien gemeente geen rol heeft: wie wel. Orde van grootte van de aantallen waarover het gaat.		
Veranderopgave	Welke veranderopgave ligt er waaraan we willen werken? Ingegeven door: <ul style="list-style-type: none"> - verandering in regelgeving/ bekostiging/ gemeentelijke rol - veranderingen die voortkomen uit de koers op een integrale en structurele invulling van de opgave (zie 'onze koers voor nieuwkomers') - bestaande knelpunten 		
Programma aanpak	Acties om de veranderopgave in te vullen: Wat pakken we op, wanneer en met wie? Hoe geven we dat een plek binnen de brede opgaven van dit beleidsveld?		
Knelpunt aanpak	Acties op bestaande knelpunten die op korte termijn ingevuld moeten worden.		
Bekostiging	Hoe wordt het op dit moment bekostigd. Wat is er naar verwachting nodig om de veranderopgave te bekostigen (capaciteit en middelen) en waaruit gaat dat bekostigd worden? Dit gaat om een eerste globaler inschatting om een totaaloverzicht te kunnen maken voor het beleid Nieuwkomers. De beslissing op de bekostiging wordt pas genomen als de veranderopgave is uitgewerkt.		

1. WONEN / OPVANG

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	COA AZC 250 plekken aan de Havezatelaan onder tijdelijk contract. 150 crisis noodopvang (CNO) door gemeente aan Hazenweg. 120 CNO bij Van der Valk.	470 Oekraïense vluchtelingen (Q1 2024), grotendeels op de Hazenweg in kamers met gemeenschappelijk sanitair en catering. Gemeente verantwoordelijk voor de opvang (onder RTB, die loopt tot april 2025).	Huisvesting taakstelling ligt naar verwachting rond 250 per jaar. Afspraken met Welbions voor 150 per jaar in reguliere sociale huur. Daar bovenop huisvesten in tijdelijke woningen (flexibele schil).
Verander opgave	Het COA zet in op de structurele AZC plekken voor een periode van tenminste 5 jaar. De huidige plekken in Hengelo zijn niet structureel. De asielopgave voor Hengelo is 415 plekken, waarvan 35 geschikt voor minderjarige asielzoekers (Spreidingswet).	Rekening houden met het langjarig verblijf in Hengelo (van een deel) van de Oekraïners* → Voorbereiden op langdurige huisvesting voor deze groep. *nog geen duidelijkheid hoe vervolg RTB-regeling eruit ziet, maar met zekerheid grote rol gemeente.	Jaarlijks uitbreiden flexibele schil van (tijdelijke) woningen voor meerdere groepen waaronder statushouders.
Programma aanpak	Structurele invulling ca 400 plekken door COA: gemeente ondersteunt dit proces (locatieverkenning en communicatie). Aansturen op combinaties (flexibiliteit) met andere doelgroepen om flexibel te kunnen op- en afschalen.	- Verkenning meerjarig benutten huidige locatie Hazenweg en verkenning alternatieve locaties voor deze opvang. -Verkennen haalbaarheid en noodzaak (deels) gefaseerde uitstroom van Oekraïners naar alternatieve (tijdelijke) woonruimte: meenemen in de meerjarenplanning voor de opvang van statushouders. - Overwegen van strategische aankoop panden om voor de structurele gemeentelijke huisvestingsopgave minder afhankelijk te zijn van particuliere verhuurders.	Meerjarenplanning maken voor toevoegen nieuwe tijdelijke woningen. In combinatie met inzet reguliere woningen en nieuwbouw reguliere woningen, gespreid over de wijken.
Knelpunt aanpak		- onduidelijkheid over locatie gemeentelijke opvang	In 2023 zijn onvoldoende tijdelijke woonruimtes voor statushouders toegevoegd. Tweede helft 2024 is een inhaalslag. Afstemmen met huisvesting in reguliere huurwoningen i.v.m. continuïteit inburgering.
Bekostiging	Financiering door het COA.	De Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne loopt tot april 2025, de Rijksbijdrage daarna is nog niet bekend. Voor het opvangen van tekorten kan de reserve Nieuwkomers Vluchtelingen worden ingezet.	Inzet Rijkssubsidies voor tijdelijke woningen: - Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT) - Regeling huisvesting aandachtsgroepen (RHA) - Inzet opbrengst FelxSH deal met COA

2. INBURGERING

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	(Voor-)inburgering van kansrijke asielzoekers gebeurt door het COA op het Azc met voorinburgering en lessen Nederlands. In Hengelo loopt het buddyproject 'Samen Hengelo' voor het verbreden van contacten, participeren en integreren.	Vluchtelingen uit Oekraïne mogen zich vrij vestigen in Nederland en hebben recht op opvang, leefgeld, onderwijs en zorg. Er is geen programma voor inburgering, onder meer omdat het uitgangspunt aanvankelijk was dat men spoedig kon terugkeren naar de Oekraïne.	Het aantal inburgeraars ligt naar verwachting rond 150 tot 250 per jaar. Die aantallen fluctueren. Het COA geeft per half jaar aan wat het aantal is dat de gemeente moet opnemen (taakstelling) en een prognose voor het volgende half jaar.
Verander opgave	Het streven is om asielzoekers met een verblijfsstatus te plaatsen in of in de nabijheid van hun uiteindelijke woongemeente, dan kunnen zij vroegtijdig een start maken met het inburgeren in de gemeente waar ze als statushouder gaan wonen (Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen).	Voorsorteren op een langer verblijf in Nederland en hulp bij het inburgeren. Dit vooruitlopend op ontwikkeling op Rijksniveau.	We moeten rekening houden met structureel hoge instroom in tenminste de komende twee jaar. Voldoende capaciteit voor inburgering (gemeente en partners) is cruciaal om nieuwkomers zo snel mogelijk een maatschappelijke bijdrage te laten leveren in Hengelo.
Programma aanpak	Als het COA dit tot uitvoering brengt ondersteunen wij de vroegtijdige inburgering.	Deel van inburgeringsinzet-gemeente is ook voor deze doelgroep relevant, ook hier afhankelijk van ontwikkelingen op rijksniveau. Dit vraagt extra inzet (capaciteit).	Ook na de inburgering is mogelijk meer dan gemiddeld ondersteuning nodig (complexe achtergrond cultuursensitief): meenemen als aandachtsgroep in de transformatie sociaal domein (zie 6. SOCIAAL DOMEIN / Wmo) .
Knelpunt aanpak		Vooruitlopend op het besluit van het Rijk over het vervolg op de RTB-regeling inzetten op behoud huidige capaciteit voor ondersteuning en voorsorteren op de nieuwe situatie.	Uitbreiden capaciteit voor de inburgering op korte termijn. Knelpunt is het opvangen van de pieken in de instroom: op momenten van gereed komen van tijdelijke huisvesting. Bij het inzetten van tijdelijke woonplekken is extra inzet nodig door de dubbele verhuizing.
Bekostiging		We hebben middelen voor taalonderwijs, incidenteel, vanuit Rijk ontvangen.	Voor het opvangen van pieken in de instroom en bij doorverhuizingen de dubbele taak qua verhuizingen verwachten wij een extra capaciteit / budget vraag vanuit W&I.

3. ORGANISATIE FACILITAIR

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	De opvang in het Azc wordt door het COA geregeld, de gemeente heeft daarin geen rol. De crisisnoodopvang (CNO) maakt het COA onder meer gebruik van de vluchtelingenopvang die de gemeente organiseert en beheert.	De gemeente organiseert en beheert de gemeentelijke vluchtelingenopvang (ca 600 personen totaal waarvan 470 Oek).	De begeleiding en inburgering is al structureel onderdeel van de gemeentelijke werkwijze en organisatie. De huisvesting van statushouders wordt door Welbions geregeld.
Verander opgave	Vroegtijdig contact tussen gemeente en COA om in afstemming gezamenlijk op te trekken. Organiseer de opvang met de flexibiliteit voor de opvang voor meerdere doelgroepen. Zorg voor een woonkwaliteit die ook voor andere groepen interessant kan zijn.	Het organiseren en beheren van opvanglocaties (zoals nu aan de Hazenweg) zien we als meerjarige structurele gemeentelijke taak. Ademruimte houden bij (tijdelijk) lagere aantallen om niet meteen de opvang te hoeven af te schalen.	
Programma aanpak	Bij locatieverkenning COA voor structureel aanbod 415 asielzoekers meewegen welke andere (gemeentelijke) doelgroepen op locatie(s) gehuisvest kunnen worden.	-Opstellen meerjaren huisvestingsplan voor de gemeentelijke opvanglocaties rekening houdend met de voorgenomen transitie.	
Knelpunt aanpak	Facilitaire dienst in vroeg stadium betrekken bij inventarisatie noodopvang in gemeentelijke panden.	-Inkoopprocedure opstellen voor de aankoop van noodzakelijke middelen. Zeker als e.e.a. onder (tijds)druk uitgevoerd moet worden. -Onderbrengen faciliteiten en medewerkers Hazenweg in gemeentelijke organisatie voor inkoop, automatisering etc.	
Bekostiging		Dekking uit Bekostigingsregeling opvang Oekraïne loopt tot april 2025, het vervolg is onderwerp van overleg tussen de VNG en het Rijk. Het structureel maken van (een deel van de) contracten van medewerkers opvanglocatie wordt gedekt uit tijdelijke geldstromen en geeft een financiële risico.	

4. ONDERWIJS EN VOORSCHOOLSE EDUCATIE

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	Kinderen vanaf 4 jaar gaan naar Basisschool de Horizon. Het COA organiseert leerlingenvervoer naar basisschool de Horizon. Voor kinderen van 0 tot 4 jaar is geen aanbod voor onderwijs/voorschoolse educatie.	Basisonderwijs wordt gegeven in de opvanglocatie aan de Hazenweg. De voorschoolse educatie (VVE) op locatie Aventurijn die eindigt in 2024. Leerlingvervoer wordt vanuit de opvang aan de Hazenweg (alleen) voor basisschool de Horizon georganiseerd.	Basisschool de Horizon voor kinderen en de Nederlandse taal niet genoeg beheersen. Voor Hengelo, Haaksbergen, Hof van Twente en Borne. Er is geen aanspraak op leerlingenvervoer (de Horizon is niet aangemerkt als speciaal onderwijs).
		Uitgaand van een langer verblijf in Nederland het (taal)onderwijs van Oekraïners integraal meenemen in de voorzieningen van Symbio in mix met nieuwkomers uit andere landen. De school in de opvanglocatie aan de Hazenweg is niet ideaal voor de ontwikkeling van de kinderen.	De uitstroom vanuit de Horizon naar de ISK's loopt niet soepel. Reguliere scholen lijken terughoudend door de extra zorgondersteuning die deze leerlingen vaak vragen. Er is onvoldoende afstemming tussen het primair- en vervolgonderwijs. Het schoolgebouw van de Horizon voldoet niet meer aan de opgaven.
		-Maak ook het leerlingenvervoer van nieuwkomers integraal onderdeel van het reguliere beleid leerlingenvervoer. Breid dit uit met VVE 2-4 jaar. Neem drempels van de onbekendheid met het vervoer in Nederland weg. -Een integrale aanpak en aanbod VVE voor nieuwkomers 2-4 jaar ontbreekt. Dat leidt tot onduidelijkheid en risico's op ontwikkelingsachterstanden. Richt hierop beleid in.	
Programma aanpak		Aanbod tijdelijke basisschool op Hazenweg en voorschoolse educatie (elders) structureel maken en opnemen in IHP.	De huisvestingsbehoefte van de Horizon wordt meegenomen in het gemeentelijke integraal huisvestingsplan (IHP).
		Beleid leerlingenvervoer voor alle nieuwkomers opstellen. Denk daarbij ook aan: een aantal maanden vervoer wel afgeven/organiseren, maar daarbij inrichten dat ze zelfredzaam gemaakt worden in het fietsen/veiligheid of openbaar vervoer.	
Knelpunt aanpak			In regionaal verband wordt door de scholen een strategie ontwikkeld voor de doorstroming vanuit de Horizon en tussen het PO en VO. Wet leerplicht: samenwerking met leerplicht vraagt aandacht. Vanuit cultuur kennen ze andere normen en waarden.
Bekostiging	Basisschool de Horizon wordt bekostigd door het Rijk en de gemeente draagt structureel jaarlijks € 90.000 bij voor het huidige aanbod. Bekostiging programma voor zelfstandig organiseren van vervoer leerlingen (als nieuwe niet verplichte kosten). Sinds 2022 tellen de kinderen in de asielopvang mee in de GOAB-financiering die wij vanuit het Rijk ontvangen. Het CBS berekent jaarlijks een onderwijsscore van elke gemeente. Men kijkt voor de ene score naar data van 1 jaar terug en voor de andere score op basis van de data van 2 jaar terug. Op basis van deze scores wordt het landelijk beschikbare budget herverdeeld naar gemeenten. Kortom er kan maximaal 1,5 jaar vertraging in de beschikbare middelen zitten, ervan uitgaande dat er landelijk voldoende budget beschikbaar gesteld wordt. Daarnaast kunnen scholen met nieuwkomers (vanaf 4 jaar) door middel van een speciale regeling aanvullende bekostiging aanvragen bij DUO.		

5. WERK EN INKOMEN

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	Asielzoekers ontvangen leefgeld van het COA. Als de asielaanvraag 6 maanden in behandeling is mogen asielzoekers werken bij een werkgever die een tewerkstellingsvergunning heeft (TWV).	Leefgeld verstreken voor Oekraïners. Controleren op gezinssamenstelling en wel/geen hebben van arbeid. Wijzigingen bijhouden en doorvoeren. Het merendeel van de ca 450 Oekraïners voorziet zelf in hun levensonderhoud, 153 Oekraïense huishoudens ontvangen leefgeld.	De gemeente biedt statushouders ondersteuning bij het zoeken naar werk en ontvang daarvoor middelen arbeidsparticipatie en integratie via het Gemeentefonds. Capaciteit klantmanagers is probleem: het is maatwerk per persoon. We zijn kwetsbaar om grote instroom op te vangen.
Verander opgave		Beoordelen aanwezigheid arbeidspotentieel met oog op beter benutten. Rijk is voornemens regelingen Oekraïners in lijn te brengen met bestaande regelingen (bv Participatiewet). Er volgen consequenties voor toekenning van leefgeld, die nu nog onduidelijk zijn.	Nieuwkomer een goede start laten maken en hun arbeidspotentieel benutten. Partijen (werkgevers/ gemeente ...) moeten daarop samenwerken. Diversiteit op de werkvloer wordt door werkgevers als een drempel gezien: onbekend maakt onbemind bij werkgevers en bestaande regelingen zijn bij veel bedrijven niet bekend.
Programma aanpak		Begeleiding van werk naar werk opzetten zodat ze op hun eigen niveau kunnen gaan werken. Bij leefgeldregeling: de controle en terugvorderingsmogelijkheid uitwerken en samenhang tussen de fysieke opvang leefgeld stroomlijnen. Evalueren regelingen Oekraïners en aansluiting zoeken bij bestaande uitvoering PW. Agenderen regionale aanpak met spelers als Saxion en grote bedrijven/Twenteboard.	Naast het huidige maatwerk vraagt het wegnemen van drempels een extra inzet op een algemene aanpak (via het Werkplein), dat wordt regionaal opgepakt met een 'verbinder'.
Knelpunt aanpak		Personeelscapaciteit voor de controle en uitvoerende taken leefgeld. Communicatie omtrent de wijzigingen.	
Bekostiging		Begeleiding van werk naar werk kost extra ambtelijke inzet. Dit vraagt mogelijk extra FTE bij team Werk. Stroomlijnen leefgeldregeling en terugvordering verdient zichzelf terug.	Gefaseerd oppakken om niet om te vallen. De regionaal aanpak met de 'verbinder' wordt gedekt vanuit regionale middelen.

6. SOCIAAL DOMEIN / Wmo

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	Maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg (Wmo en de Wlz) wordt door het COA georganiseerd en vergoed vanuit de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA).	Gemeenten is verantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo en de Jeugdwet, en de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg.	Statushouders hebben net als alle andere Hengeloërs recht op basisondersteuning en maatwerkvoorzieningen uit de Wmo.
		Wijkkracht biedt ouders op basisschool de Horizon sociale ondersteuning voor sociale zorg en wegwijs te maken in de maatschappij.	
Verander opgave	Perspectief verdwijnt na tijd in de opvang (dat kan leiden tot ontsporingen/ maatschappelijke kosten), de huisvestingssituatie maakt bewoners extra kwetsbaar. Investeer in preventie (positieve gezondheid) en (crisis-)ondersteuning als dat nodig is.		Met het Transformatieplan Sociaal Domein zetten we primair in op ondersteuning via basisvoorzieningen.
	Inzet om kansrijke asielzoekers te plaatsen in de gemeente waar ze aan toegewezen worden zodat bij het verblijf in het AZC al begonnen kan worden met inburgeren in de gemeente.	Van belang is op tijd en met de betrokken in- en externe partners (ggz, maatschappelijke opvang, beheer en handhaving) tijdig en effectief te kunnen opschalen in geval van crisis.	-Bij nieuwkomers is kennis van de (culturele)achtergrond nodig om basisvoorzieningen/ ondersteuning effectief in te zetten. -Houd de kwetsbare inwoner in het oog en voorkom dat deze uit beeld raken (vooral de groep die geen onderwijs volgt en niet in een traject naar werk zit).
Programma aanpak		We nemen initiatief om afspraken te maken met betrokken partners over structurele samenwerking en het prioriteren van de inzet bij opvanglocaties om ervoor te zorgen dat samenwerking preventief- en in crisisgoed verloopt.	In de uitwerking van het Transformatieplan aandacht hebben voor de doelgroep nieuwkomers en de wijze waarop zij wegwijs worden in de Hengelose samenleving (rekening houdend met soms complexe (trauma)verleden en andere culturele achtergrond).
Knelpunt aanpak		Situatie op de opvanglocaties agenderen het op te zetten AVE-model (voorkoming escalatie). Met de regio en het Rijk oplossingen vinden voor het oplossen (uitplaatsen) van overlast gevende bewoners.	
Bekostiging	Tot op heden COA.	Binnen bestaande werkwijze organiseren.	Cultuursensitieve deel-aanpak kan soms om extra inzet vragen maar werkt preventief.

7. GEZONDHEIDZORG EN JEUGDZORG

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	Asielzoekers vallen via het COA onder contract Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA), het COA organiseert dit. De gemeente is alleen verantwoordelijk voor de jeugdzorg (Jeugdwet). Jeugdgezondheidszorg valt onder de verantwoordelijkheid van de GGD Twente.	Gemeente is verantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet. Jeugdgezondheidszorg valt onder de GGD Twente. Vluchtelingen krijgen zorg uit het basispakket vergoed en aanvullende vergoeding uit de Regeling medische zorg ontheemden uit Oekraïne (RMO). Verpleegkundigen verzorgen de eerste triage voor alle Oekraïense vluchtelingen. Ieder wordt toegewezen aan een huisarts.	Zorg geregeld zoals voor alle Nederlanders.
Verander opgave	Jeugdzorg valt onder de gemeente, maar bij een aanpak is vaak ook hulp voor ouders nodig, deze valt onder het COA en maakt organiseren zorg (en inkoop) lastig.	Instream naar zorgverleners is hoog (huisartsen, tandartsen, JGZ), maar op dit moment nog te verwerken. Wel knelt het voor deze doelgroep waar het jeugdzorg betreft.	Aandachtspunt is lange wachttijden tot eerste intake bij huisarts. Knelpunt voor patiënten met chronische aandoening.
	<p>-Capaciteitsprobleem zorgverleners speelt landelijk en zal de komende jaren niet afnemen. Bij de groeiambitie Koers 2040 moet ook voor gezondheidszorg het voorzieningenniveau op peil worden gehouden, nieuwkomers zijn aandachtsgebied daarbinnen.</p> <p>-Onvoldoende bekend welke knelpunten zorgverleners ervaren voor nieuwkomers, en welke rol zij van gemeente(n) verwachten. Dit met het veld (JGZ, huisartsenvereniging, tandartsenkring, Mediant, Tactus, GGD Twente, geboortezorgpartners etc) lokaal en regionaal verkennen.</p> <p>-Op dit moment geen tekort aan huisartsen en tandartsen. Krapte is op termijn mogelijk en dat bespreekbaar maken met het veld.</p> <p>-Aandachtspunt is communicatie tussen zorgverleners en patiënten over behandeling, kosten en vergoeding.</p> <p>-Onvoldoende kennis van elkaars taal en cultuur maken het bereiken van nieuwkomers een uitdaging.</p>		
Programm a aanpak	Afspraken met COA over inzet hulp ouders als dat in het belang van het kind is.	Capaciteitsinzet voor het opstarten van gesprek Gezondheidsvoorlichting op maat is nodig. We willen zoeken naar effectieve manieren mede met behulp van input nieuwkomers.	
Knelpunt aanpak			
Bekostiging	De afgelopen 2 jaar hebben wij in de decembercirculaire een compensatie van het Rijk ontvangen voor een eventuele uitzetting Jeugdzorg, Wmo en hulpmiddelen inzake Oekraïners. Wij zijn nog afwachtende of dat ook voor 2024 en verder gaat volgen. Daarnaast nemen we een uitvraag voor extra ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van de jeugdzorg mee in de zomernota en onderzoeken we wat nodig is om de verkenning met het veld uit te voeren.		

8. COMMUNICATIE

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	Rondom AZC-locatie Havezatelaan is periodiek overleg (=communicatie) met buurt. Loopt goed.	Omwonenden (bedrijven) hebben overwegend positieve ervaring met de opvang op de Hazenweg. Communicatie met de buurt is beperkt.	Geen actieve communicatie rond statushouders in het algemeen. Communicatie met de buurt bij realisatie huisvesting voor (onder andere) statushouders.
Verander opgave	Het COA gaat een locatie zoeken voor 350 structurele AZC-plekken. In een vroeg stadium met COA en eventuele andere betrokkenen in gesprek over participatie/communicatie.	Het beeld dat Oekraïners tijdelijk in Hengelo zijn moet omgebogen worden: hun verblijf gaat meerdere jaren duren.	Een meerjarenperspectief/visie opstellen die helpt voor draagvlak bij de uitvoering van met name huisvestingsopgave.
Programma aanpak	In de locatieverkenning en locatiekeuze voor de COA pakt de gemeente de regie in de communicatie, gemeente breed en met de betrokken buurt.	Een meerjarenperspectief op de gefaseerde integratie naar reguliere huisvesting en maatschappelijke deelname van de Oekraïners in Hengelo.	Meerjarenperspectief geven met de inzet die door gemeente en Welbions wordt gedaan op de verbetering van huisvestingskansen voor alle doelgroepen (naast statushouders voor bijvoorbeeld jongeren)
Knelpunt aanpak			
Bekostiging	Vanuit de beschikbare incidentele middelen is een kleine vergoeding beschikbaar gesteld om hier voor de komende 2 jaren incidenteel extra capaciteit op in te kunnen zetten. Dit is gefinancierd uit de lopende vergoedingen COA en Oekraïne.		

9. FINANCIËEL

	Asielzoekers	Oekraïners	Statushouders
Situatie	Financiering AZC loopt via het COA. Gemeente invangt een bijdrage per asielzoeker. Voor de CNO ontvangt gemeente separaat een vergoeding per beschikbaar bed (nu € 150 per dag).	Gemeenten hebben recht op een bedrag van € 83 per opgevangen Oekraïner per dag, die wordt verlaagd naar € 61 per 2024 en een separate vergoeding voor de uitbetaling van leefgeld. De gemeente heeft een reserve van ca 10 miljoen opgebouwd uit de Rijksbijdragen voor continuering van de opvang.	
Verander opgave	Werken vanuit een meerjarenprognose van de opvang nieuwkomers. Organiseer dat diverse disciplines (communicatie, HRM etc.) structureel tijd hebben voor deze opgave en het niet “er even bij doen” Kennis van regelgeving en de aparte geldstromen voor de drie groepen (is bij hulpverleners niet altijd helder).		
Programma aanpak		Opstellen van een meerjarenbegroting op basis van een meerjarenprognose voor de opvang van nieuwkomers. Daarin aangeven wat verschil is tussen verplichte (basis) en niet verplichte kosten (keuzes) die transparantie helpt om keuzes te maken en te prioriteren. Incidenteel kunnen kosten worden gedekt uit de reserve Vluchtelingen (Raadsbesluit noodzakelijk, kan vanuit reguliere P&C).	
Knelpunt aanpak		Het Rijk geeft ons nog geen structurele budgetten, maar incidenteel. Er is dus geen zekerheid over de looptijd of hoogte van deze inkomsten terwijl wij meerjarig contracten aan willen gaan. Op basis hiervan hebben wij een voorlopige meerjarenbegroting opgesteld. Wij zijn voornemens deze bij alle p&c documenten te actualiseren. Zo zijn we beter in staat risico's vooraf in te schatten en beperken.	
Bekostiging	Voor AZC zijn wel geldstromen echter zijn deze afhankelijk van termijnen. Algemene opmerking; Wij hebben geen structurele dekking voor deze doelgroep.	Naast de bijdrage per opgevangen Oekraïner per dag zijn er incidentele budgetten beschikbaar gesteld vanuit de circulaires. Tevens ontvangen wij een vergoeding voor het verstrekken van het leefgeld.	

6. Organisatie van de agenda

Projectorganisatie

Opdrachtgeverschap

Ambtelijk opdrachtgever: Jan Eshuis
Ambtelijk opdrachtnemer: Simone van Rooij

Kerngroep (met prioritaire domeinen):

- Sleutelmedewerkers: vanuit domeinen opvang, wonen, inburgering en financiën.
- Tweemaandelijks voortgang van de opgave en agenda van de uitvoering monitoren.
- Voorbereiden bestuurlijke agenda's gemeente en regio.

Contactgroep (alle betrokken domeinen):

- Eenmaal per kwartaal om de integrale opgaven te (her-)ijken en stand van zaken agenda per domein te delen en op elkaar af te stemmen.
- Bilaterale afstemming waar nodig voor nadere uitwerking en uitvoering van de agenda per beleidsveld.
- Periodiek (op afroep) bij grotere beleidswijzigingen.

Bestuurlijke aansturing

Coördinerend portefeuillehouder: Sander Schelberg

Portefeuille overstijgend overleg (van prioritaire portefeuilles):

Sander Schelberg, Gerard Gerrits en afhankelijk van de agenda andere portefeuillehouders.

Betrokken portefeuille(houder)s:

Inburgering, Wonen, WMO, Zorg/Welzijn, Jeugd, Onderwijs, Wijkgerichte Aanpak, Werk en Inkomen, Veiligheid, Financiën